

KORUŽNI FRONTNIK

SANDI

ARNOŠT ADAMIC

Krog polnoči se je malce predramil in poslušal razburjen pogovor bratov in sester. Vjel je kakšno besedo, razumel pa le toliko, da bodo spet odpustili delavce, da so ljudje zelo obupani in da se bodo pritožili. Mati je vmes tarnala, sestre so jo pa tolažile, da takih ne bodo odpustili, ki imajo veliko družino.

»Vse je mogoče,« se je oglasil najstarejši, Metod. »Prašnikarja so tudi, pa je enajst ljudi družine.«

»Zameril se je ravnatelju, ker ni maral prestopiti v njegovo stran,« je pojasnila Tinca.

Sandi se je stisnil v skrajni kot — Nace bo kmalu legel k njemu — in že, sanjal o svojih strankah, o tekmi med šohtarji in Marsovc. Nejasno je občutil nevarnost, ki preti rudarjem, in si mislil, da so tega tudi že vajeni in da ni vedno tako hudo, kakor ljudje slutijo. Tudi razne tekme se včasih kaj čudno končajo...

Kmalu je ubežal v sanje, kjer je vselej doživljal čudovite, prelepe stvari, čisto drugačne, kakor mu jih je prinašal dan.

Zjutraj so bratje, ki ravno niso imeli dela, dolgo polegali. Sploh je bilo vse mirno radi očeta, ki se je bil vrnil okrog šestih s šihta. Spal je do globokega popoldneva.

Sandi pa se je zbudil že zgodaj. V drvarnici pod hišo je imel zaboj z zajčki. Brž po deteljo! Poiskal je košek in oškrban srp ter stopil še doli k Črnici pogledat, ali stojijo črnopikčaste postrvi še na svojih mestih v mirnih zatonkih, odkoder so se zaganjale v bistre curke za pijanimi mušicami. Včasih jih je na skrivnem lovil in sicer prav zgodaj zjutraj, ko se ni videlo s ceste k vodi, ali pa za mraka, celo ponoči. Za priboljšek k žgancem...

Danes je pogrešal Korota, s katerim sta zdaj sprta. Skupaj sta hodila po deteljo v prepovedana deteljišča, skupaj lovila prepovedane ribe. Posebno trdna prijatelja si res da nista bila, vezalo pa ju je to, da sta se čutila nekam pametnejša in drznejša od drugih, da sta se zaradi tega lotila stvari, ki bi se jih nihče ne upal. Budno sta se opazovala in skušala prekositi. Poznala sta medsebojne skrivnosti.

Sandi je hotel danes poskusiti srečo sam. Odložil je košek in srp ter pripravil trnek. Močno se je že žorilo izza hribov okoli globeli. Prisluhnil je na cesto: po gorenji cesti so škrtali na ostrem pesku škornji. To so knapje, si je rekel, teh se ne bojim, in zagnal v curek. Takoj je začutil v roki, da je postrv zagrabila črva. Nategnil je in začel

vleči h kraju, kajti morala je biti velika, ker jo je drugače kar vrgel na suho. Med tem, ko si je dal opravka z ujetjo ribo, pa ni zapazil rudniškega čuvaja, ki se mu je bližal od zadaj, potihem, s pištolo za

Vse to je opazoval čuvaj, resno in z obžalovanjem. S to ribo je imel zdaj v rokah usodo Kržišnikovih. Lov je rudniški, strogo prepovedan. Čuvajeva služba je težka, zelo težka.

pasom. Črnica je glasno žuborela, tenka meglica je ležala nad njo. Sandi ni slišal vodnega kosa, ki je preplašeno zaščebetal in švignil tikoma vode pod most. Napeta vrva je rezala vodo v vedno manjših lokih, s spretno potezo jo je nizko čez skalo potegnil na breg v mivko. Krasna postrv, največja doslej! Planil je na odskakujočo ribo, jo pokril s telesom, ji izteknil trnek in menil spolzko živalco stlačiti za srajco.

»Sandi! Kaj boš z ribo?« je mirno vprašal. A ta glas je bil kakor grom za dečkova ušesa. »Ali jo boš vrgel nazaj?«

Sandi je trdno pogledal v temne oči. Da, blagohotne so, je ugenil. A noge so se mu začele tresti v kolenih, ker je videl posledice, če bo naznanjen. Potegnil je ribo izza srajce in jo brez besede zavihtel v valove. Med tem, ko si je brisal sluznate roke ob hlače, je malomarno vprašal:

»Ali me boste zatožili, stric?«

»Jaz te ne bom, ampak moja služba,« je rekel resno.

Sandi ni mogel verjeti, da je kaj resnice na vsem, kar zdaj doživlja. Izza hribov zelen dan, ptičje petje v mirnem jutrnjem hladu, kloko-tanje Črnice čez skale, on sam še skoro v postelji — pa ga že drži usoda za vrat. Kako je to mogoče? — Čuvaj gre le včasi ob vodi, skoro nikoli skozi vas, ampak zunaj ob poljih. To ga je moral kdo izdati. Kdo drugi kakor Koro! Edino on ve...

Obupu se je pridružila zdaj še onemogla jeza in maščevalnost. Od vsega hudega se mu je kar zameglilo in ni se zavedal, da je rekel:

»Kar naznanite me! Kar dajte, saj je vse eno.«

»Tebi je morda vse eno,« je vzro-jil čuvaj, »kaj bo pa z očetom, kdo bo odgovarjal za tvojo nepremiš-ljenost, a? Prijel ga je za rame, stresel in videl, da se tatiču kotalijo debele solze po trmastem licu. »Ti si še neumen,« ga je učil. »Če te naznanim, bo težka za vse. Ali pa misliš, da je zame veselo? Name se jeziš, vem, a napačno sodiš.«

Sandi ga je bistro pogledal, ker je rekel »če te naznanim...«

Čuvaj je razumel njegov pogled in kratko prikimal. »Kaj naj zdaj napravim? Ti je žal? Saj ribe prav za prav nimaš, vrgel si jo nazaj in greh ni tako velik. Kaj?«

Sandi je skomignil. Nevihta je šla čezenj, milejši veter piha.

»Ali me je Koro?« je nenadoma vprašal in zapičil pogled v čuvaja.

»Čuvaj se, mali moj, sovražnik in zahrbtnjež sta nevarna, a najhujši je zadnji,« se je čuvaj izognil odgovo-

ru, kajti res mu je bil Koro že sinoči namignil, kje lovi Sandi. »Za enkrat te bom skušal opravičiti pri inženirju. To bodi moja skrb. Če te pa drugič zalotim pri vodi ali če boš kradel premog iz huntov — saj si bil menda sinoči poleg, potem bo utihnilo moje srce in služba, hk, hk...« se je odkašljaj, ker se je nekaj grenkega zgenilo v mehkm sr-cu. »Pojdi zdaj!« je rekel ostro ter skril mehko. »Naj te z bikovko?« je skoro zakričal, ker je Sandi še pomišljaj, če bi se zahvalil in kako. »Mrha!« je švignil z bikovko za Sandijem, ki je že tekal, vesel in srečen, v breg in izginil na cesto, čez katero je šinil prvi zlati pramen dneva. V rudniški centralni elek-trarni je hripavo brlzignila sirena in budila k delu.

Po cesti so priškrtnili škornji ti-stih, ki so šli na delo. V prijetno hladnočo je počil bič voznika, ko-lesa so zapela delovno pesem. Iz globeli se je vzdignil tih šum, na-raščal in se zagnal kakor motor v neprestano brnenje. Zahrib se je lotil dela. Morda enkrat ali dvakrat tedensko, da se je reklo: delamo. Drugače pa kriza. Kupi premoga so razpadali po dolini. Nihče ni ma-ral ali ni mogel kupovati premoga.

Sandi je tekal v znano deteljisko ob Črnici. Pritihotapil se je mimo žitnih polj in začel žeti, hlastno ma-šiti v košek. A danes mu je šlo vse narobe. Komaj je nekajkrat zamah-nil, že se je odnekod oglasil hripavi »hoj-hej!« Že je zagledal kmeta, ki je tekal ob žitu in žugal, malo za njim pa pes volčjak.

Sandi je pograbil košek in srp, prebredel Črnico in bežal. Ko se je malce oddahnil, se mu je zdelo, da

sliši Korota, ki se mu roga z deteljišča v bregu.

Do tega trenutka mu je bil občutek sovraštva neznan, zato ga je pa zdaj prevzelo tem bolj. Prepričan je bil, da ga je izdal Koro in da ne bo nikoli miru pred njim. Bos in mokrih hlač je moral teči po prašni cesti, ker mu je na ta način odleglo, da ni na ves glas zakričal od jeze. Pretekkel je tri brezposelne, ki so šli drug za drugim proti Zahribu, prišedši Bog ve od kod. Spre-daj možak s košem, za njim bosonog mladenič z dežnikom, povezanim z vrvcio in obešenim kakor puška, prav zadnji je ves umazan v noge stopical deček njegovih let s sportno čepico do uhljev.

»Pri nas ne bo nič!« je zaklical Sandi in tekkel dalje. Pri fari je odbilo sedmo uro. Do šole časa dovolj. Na sportnem igrišču ob cesti so nogometaši že trenirali. Poglavar si mora ogledati vse. Zavil je na igrišče. Tamkaj je sedel na klopico in se zatopil v opazovanje. Da, to je nekaj zanj! Morda bi se pa še danes spuntal? Tu ni revščine, sonce priseva, ni razmetano in zatohlo kakor doma, kjer še vsi spijo.

Taka žoga, to! Njihova je že povsod zakrpana. In pisani dresi! Na vsak način bo šohtarje pregovoril, da bodo začeli zbirati denar za žogo in drese. Dresi bodo črni in beli s kladivom na prsih.

Da, puntal se bo danes!

Niti opazil ni, da je nedaleč pri sedel Koro in postavil predse zvrhan košek detelje... Pač, zdaj ga je zagledal. Kakor bi ga pičilo, je vstal in pozabil na puntanje. Vzel je svoj košek in napravil okoli Korota lok, da bi se vsemu izognil.

»Ti, počakaj no!« se je oglasil Koro. »V šolo se še ne mudi. Kje imaš pa deteljo?«

Sandi je stisnil zobe in gledal proč. Najraje bi se zapodil vanj, kakor takrat na šohtu, in mu pokazal s krepko pestjo. Hkrati se mu je porodila odločna misel, da se je ustavil in bistro vprašal:

»Kaj, da si me izdal čuvaju?«

»Sem te, ja.«

»In popred kmeta naščuval?«

»Tudi. Zato, ker si me osramotil pred šohtarji, veš.«

»Pa mi boš še nagajal?«

»Še. Za revanžo.« Postavil se je predenj s pestmi v bok in izzivalno premotril Sandija od vrha do tal.

»Rad bi se spet ravs! Pridi na šoht, danes se mi mudi v šolo.«

»Seveda, ker si se včeraj puntal.«

»Boš povedal gospodični?« je grenko vprašal.

»Bom. Sploh ti bom povsod nagajal. Zdaj sem poglavar Marsovccev. Napovedujem vam tekmo za nedeljo.« se je napihnil Koro.

»Dobro... Ti pa pridi, kadar hočeš, se bova pomerila za vse, kar si mi prizadel... Izdajalec!« je zaničljivo pihnil Sandi.

»Nabijem vas deset — nula.«

»Vi prinesite koše, da boste nesli gole.«

»Vi...«

Nazadnje sta si pokazala jezik in osle. Sandi bi se bil morda res sprijel s Koro, saj je temu šlo samo za to, a ga je ura z zvonika opomnila, da mora hiteti v šolo.

Tako sta si napovedala odkrit boj z vsemi sredstvi, lepimi in grdimi. Tekma se je seveda tudi vršila, a so se skregali še pred koncem. Za šohtarske je kazalo slabo,

a imeli so več navijačev, med njimi tudi sodnika. Tako je grozil poraz Marsovcem. V največji sili je eden teh zgrabil žogo in zbežal z njo. Marsovci pa za njim ob zasmehovanju šohtarjev. Ta dogodek je še bolj priostril oba tabora, ki sta si nagajala ob vsaki priliki. Spor so zanesli celo v šolske klopi in če je kje prišlo do tepeža, so bili to šohtarji in Marsovci.

Največ skrbi je imel seveda Sandi, ki svojih ni mogel krotiti. Posrečilo se mu je pa, ko je nekatere izključil, da vsaj izzivali niso, nego samo odgovarjali ter se branili. S tem si je pridobil večino treznejših

dečkov in naklonjenost staršev. — Šohtarji so zbirali denar za žogo in sicer izkupičke za gobe, borovnice in špale, ki so jih skupno nabirali. Kmalu so se postavili z novo žogo, da so se Marsovci tresli od jeze.

Priznati so si morali, da so jih zdaj šohtarji posekali in dobili novih pristašev. Zdelo se je, da je Sandi zmagal tudi to pot. Toda prišlo je drugače. Nevidna roka usode je posegla vmes in določila nekaterim nove naloge, nove cilje, težje in odgovornejše kakor v šolski dobi. Na igriščih so pa zavladali mirnejši časi...

(Dalje prihodnjič.)

Doma izgotovljene igračke

1. Harmonikar z opico

Perišite posamezne dele na papir in jih primerno poslikajte! Klobuk naj bo zelen, jopič rdeč in hlače modre. Rjava opica pa naj dobi tudi rdeč jopič. Pobarvane dele

nalepite na lepenko, na potrebnih mestih napravite luknjice, vtaknite vanje žebličke in sestavite harmonikarja. Opico privežite na nit, motvoz ali trak.

